

Discursul domnului Călin Popescu-Tăriceanu, Președintele Senatului României

Preafericirea Voastră,

Alteța Voastră Regală,

Domnule Președinte Emil Constantinescu,

Domnule Ministru,

Domnule Ministru delegat,

Domnule Guvernator al Băncii Naționale,

Domnule Președinte al Academiei,

Domnule Rector,

Onorată comunitate academică a Universității din București,

Doamnelor și domnilor,

Anul acesta - doresc să subliniez - avem fericitul prilej de a aniversa un secol și jumătate de la fondarea unui număr impresionant de instituții ce au alcătuit împreună structura de rezistență a tânărului stat român modern, înainte și după Marea Unire de la 1918. Printr-o frumoasă alăturare, printre acestea se numără atât Universitatea din București, cât și Senatul României, înființate acum 150 de ani prin strădania domnitorului Al. I. Cuza. Alături de cealaltă universitate românească a vremii, cea din Iași, înființată în 1860 și care continuă tradiții încă și mai vechi ale învățământului din capitala Moldovei, Universitatea din București avea să fie, de atunci și până în zilele noastre, nu doar o școală de elită, ci și un factor de coagulare a identității naționale și o citadelă a cunoașterii științifice românești în numeroase domenii. Iată de ce pentru mine reprezintă un privilegiu aparte ca din partea Senatului României să pot adresa Universității din București urări de bine, prosperitate și succes.

În cursul secolului al XIX-lea și la începutul celui următor, România își construia, prin reformele succesive începute în vremea lui Al. I. Cuza și continuate în îndelungata domnie a regelui Carol I de către eminentul său ministru Spiru Haret, un sistem de învățământ dintre cele mai avansate și mai performante din acea vreme. Cu ajustări parțiale, sistemul Haret a funcționat până în 1948, ba chiar în pofida reformei care copia servil sistemul sovietic a supraviețuit în parte loviturilor regimului totalitar și a izbutit să conserve insule de excelență intelectuală și culturală care i-au asigurat renașterea după 1989. Ce a fost imposibil de prezervat în anii regimului totalitar comunist a fost libertatea academică. Abia după răsturnarea sistemului totalitar,

profesorii și studenții au putut să-și recâștige vocația definitivă a căutării libere a adevărului și, de aceea, cred că se cuvine să celebrăm anul acesta cu cea mai mare atenție și cei 25 de ani trecuți de la redobândirea libertății academice și a autonomiei universitare înscrise în primele documente ale Revoluției din decembrie 1989 și în Constituția României. Nu mai puțin se cuvine să ne amintim că tradiția învățământului superior bucureștean începe cu mai mult de trei secole în urmă, în timpurile când stolnicul Cantacuzino iniția fondarea Academiei de la Sfântul Sava, prima instituție de învățământ superior din Țara Românească. Aflată de atunci între descoperirea identității latine a poporului nostru, tradiția culturală bizantină, inovațiile aduse de cărturarii ardeleni și schimbările profunde impuse de aderarea României la spațiul cultural occidental în epoca modernă, întrupată în ipostaze diferite de-a lungul secolelor, universitatea bucureșteană a urmărit mereu aceleași valori de libertate și de cunoaștere.

Cum spunea în discursul rostit la ceremonia dedicată tricentenarului Universității din București fostul rector, profesorul Emil Constantinescu, Președintele României între anii 1996-2000, pe care mă bucur să-l salut aici: „O universitate nu este o clădire sau ierarhie administrativă. Pereții se pot schimba sau dărâma și în cele trei secole de existență a universității noastre, ziduri s-au dărâmat ori s-au înălțat, ierarhii ce păreau imuabile s-au prăbușit. Singura ierarhie autentică rămasă intactă este cea a valorilor spirituale.”

Doamnelor și domnilor, de-a lungul timpului, cele două instituții la care mă rapotez acum - Universitatea din București și Senatul României - au conlucrat spre binele comun. Așa cum bine știți, în Senatul României exista câte un Senator ales de profesorii fiecărei universități din România, un Senator de drept, cum se numea. Această strălucită tradiție a făcut ca sub cupola Parlamentului României să răsunе voci dintre cele mai sonore și mai autorizate ale societății noastre, aparținând unor savanți de mare prestigiu, în frunte cu Nicolae Iorga, care în decursul îndelungatei cariere politice și academice a fost atât rector al acestei universități, cât și președinte al Senatului. Spre onoarea lor, universitățile noastre au reluat și după 1989 tradiția acestei colaborări cu principalele instituții ale statului român. O țară ale cărei elite politice tradiționale au fost decimate nu putea reveni la viață fără suportul elitelor universitare, iar Universitatea din București a dat țării un președinte, numeroși parlamentari, miniștri, ambasadori și alți slujitori ai binelui public.

Este de datoria oamenilor politici să răspundă acestei generozități cu atenție sporită acordată universităților și comunității academice. Acestea plătesc și astăzi subfinanțarea cronică acumulată de decenii. Poate mai grav, recompunerea precipitată a unor elite economice și politice a perturbat relația dintre educație și ascensiunea socială, astfel că rosăturile sistemului educațional sunt contestate, în timp ce convingerea că școala este în criză se generalizează la nivelul întregii societăți. Societatea românească în triumful rând, reprezentanții ei liberi aleși trebuie să interiorizeze ideea că dezvoltarea economică și socială a lumii contemporane se bazează pe cunoaștere, trebuie să înțeleagă că în economiile moderne resursele umane sunt mai importante decât resursele productive. Sărăcia de resurse materiale însă, în sensul financiar dacă vreți, de susținere a educației, și mai ales absența unui proiect, sărăcia de idei și de viziune pe

termen lung, periclitează nu doar universitățile, ci și societatea în ansamblul ei. Câtă vreme nu știm ce așteptăm îndeobște de la propriul nostru viitor, nu știm nici ce așteptăm de la instrumentul esențial de construcție al acesteia, care este sistemul de educație.

Mă bucur să văd aici, la această sărbătoare, un număr mare de reprezentanți ai mediului academic românesc, ai cercetării științifice, ai tuturor marilor universități ale țării. De aceea, în acest moment jubiliar care trebuie să devină și un moment de reflecție, vă invit pe toți să vă alăturați unui efort comun de a construi un proiect de viitor pentru dezvoltarea României, prin care să ne ocupăm locul pe care îl merităm între țările Europei. Am să repet ceea ce a fost spus, pentru că este atât de frumos: „Vivat, Crescat, Floreat!”